

WOJEWODA OPOLSKI

ul. Piastowska 14
45-082 Opole

Opole, 2 września 2025 r.
FB.III.431.17.2025.AL

**Pan
Donat Raczkowski
Prezes Zarządu
Fundacji Ander
ul. Księdza Makarskiego 3A
49-300 Brzeg**

Wystąpienie pokontrolne

I. Dane identyfikacyjne kontroli

- 1) Nazwa i adres jednostki kontrolowanej:
Fundacja Ander, ul. Księdza Makarskiego 3A, 49-300 Brzeg (dalej: Fundacja).
- 2) Podstawa prawna podjęcia kontroli:
 - art. 29 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie¹ (dalej: ustawa).
- 3) Zakres kontroli:
 - a) przedmiot kontroli: Prawidłowość gromadzenia i wydatkowania środków pochodzących z 1,5% podatku dochodowego od osób fizycznych w organizacjach pożytku publicznego, w tym na kontach indywidualnych (tzw. subkontach) podopiecznych organizacji,
 - b) okres objęty kontrolą: od 1 stycznia 2024 r. do 31 grudnia 2024 r.
- 4) Rodzaj kontroli: problemowa.
- 5) Tryb kontroli: zwykły.
- 6) Termin kontroli: od 6 do 20 sierpnia 2025 r.
- 7) Skład zespołu kontrolującego:

Agnieszka Lubasińska - kierownik Oddziału Kontroli Finansowej
w Wydziale Finansów i Budżetu Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu - kierownik zespołu kontrolnego, działająca na podstawie upoważnienia nr FB.III.057.27.2025 z 30 lipca 2025 r.

Justyna Zatajska – starszy inspektor wojewódzki Oddziału Kontroli Finansowej
w Wydziale Finansów i Budżetu Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu, działająca na podstawie upoważnienia nr FB.III.057.28.2025 z 31 lipca 2025 r.
- 8) Imię i nazwisko członka organu zarządzającego:
Donat Raczkowski Prezes Zarządu powołany uchwałą Rady Fundacji Ander z dnia 10 kwietnia 2023 r. na kolejną kadencję.

¹ Dz. U. 2024 poz. 1491 z późn. zm.

9) Kontrolę wpisano do książki kontroli prowadzonej w jednostce pod poz. nr 1.

II. Ocena skontrolowanej działalności ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta

Ustalenia kontroli zawarto w protokole kontroli problemowej, podpisanym obustronnie 20 sierpnia 2025 r., do treści którego nie wniesiono wyjaśnień ani zastrzeżeń.

Działalność Fundacji w kontrolowanym zakresie ocenia się jako pozytywną z nieprawidłowościami. Podstawą oceny pozytywnej było:

- pokrycie z przychodów pochodzących z 1,5% podatku dochodowego kosztów², które dotyczyły prowadzonej działalności pożytku publicznego, z zastrzeżeniem wskazanym w pkt 3.3.1,
- wyodrębnienie konta przychodów i kosztów dla środków z odpisu 1,5% podatku dochodowego,
- wyodrębnienie kont w zakresie promocji 1,5% podatku dochodowego,
- terminowe zamieszczenie sprawozdania finansowego i merytorycznego za 2024 rok w bazie sprawozdań organizacji pożytku publicznego na stronie internetowej Narodowego Instytutu Wolności,
- wykazanie w sprawozdaniu finansowym oraz merytorycznym danych wynikających z prowadzonej ewidencji księgowej.

Natomiast nieprawidłowości polegały na:

- braku udokumentowania sprawdzenia dowodów źródłowych pod względem formalnym i rachunkowym,
- braku pisemnego potwierdzenia sprawdzenia pod względem merytorycznym dowodów księgowych dotyczących kosztów ogólnego zarządu,
- nieopłaceniu w terminie 5 dowodów księgowych,
- zapłaceniu zobowiązania w kwocie wyższej niż wskazano w umowie.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 33 ust. 1 ustawy, przekazuję wystąpienie pokontrolne.

Opis stwierdzonego w wyniku kontroli stanu faktycznego.

1. Prawne aspekty funkcjonowania Fundacji.

Działalność określona w Statucie Fundacji, ustalonym przez Fundatora aktem notarialnym z dnia 5 lipca 2012 r., w brzmieniu jednolitego tekstu przyjętego uchwałą nr 1 Rady Fundacji Ander z dnia 22 lutego 2021 r., stanowi działalność społecznie użyteczną w sferze zadań publicznych określonych w art. 4 ust. 1 ustawy. Zgodnie z zapisami § 8 Statutu, celami Fundacji są w szczególności:

- działalność na rzecz nauki poprzez wspieranie transferu polskich osiągnięć naukowych do praktyki gospodarczej oraz wspomaganie inicjatyw inwestycyjnych, służących nauce w Polsce i na świecie,
- działalność wspomagająca rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości,
- wspierania i upowszechnianie kultury fizycznej,
- działalność wspomagająca rozwój techniki, wynalazczości i innowacyjności oraz rozpowszechnianie i wdrożenie nowych rozwiązań technicznych w praktyce gospodarczej,
- działalność na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynku dzieci i młodzieży,
- działalność charytatywna.

Zakres prowadzonej działalności nieodpłatnej i odpłatnej pożytku publicznego Fundacja określiła w Statucie, czym wypełniła przesłankę art. 10 ust. 3 ustawy.

² Ustalenie na podstawie próby kosztów opisanej w ppkt 3.3.

Fundacja może prowadzić również działalność gospodarczą na ogólnych zasadach (§ 16 Statutu).

[Dowód: akta kontroli str. 7-20]

Fundacja 7 sierpnia 2012 r. została wpisana do Rejestru Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji oraz Samodzielnych Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej, pod numerem KRS nr 0000427293 i posiada status organizacji pożytku publicznego³. Ostatnia zmiana wpisu w KRS została dokonana 2 lipca 2025 r.

[Dowód: akta kontroli str. 1-6]

Z informacji ujętych w KRS wynika, że:

- Fundacja posiada numer identyfikacji podatkowej NIP 7010351093 oraz REGON 146248942,
- Fundacja wpisana jest także do rejestru przedsiębiorców,
- nadzór nad działalnością Fundacji sprawuje Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego,
- siedzibą Fundacji jest miasto Brzeg,
- organizacja nie posiadała w badanym okresie jednostek terenowych.

[Dowód: akta kontroli str. 1-6]

Ponadto ustalono, że znajdowała się ona w wykazie organizacji pożytku publicznego uprawnionych do otrzymania 1,5% podatku dochodowego od osób fizycznych w 2024 r. (dalej: 1,5% podatku dochodowego), sporządzonym przez Dyrektora Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego.

[Dowód: akta kontroli str. 21]

Fundacja realizuje swoje cele poprzez m.in.:

- zwrotne i bezzwrotne finansowanie lub dofinansowanie podmiotów trzecich, których działalność jest zbieżna z celami statutowymi fundacji, a także działań i projektów służących realizacji celów statutowych,
- udział w przedsięwzięciach zgodnych z celami statutowymi Fundacji,
- promowanie i pomoc dla organizacji, przedsiębiorców i instytucji wspierających rozwój przedsiębiorczości, techniki, wynalazczości i innowacyjności oraz rozpowszechnianie i wdrażanie nowych rozwiązań technicznych w praktyce gospodarczej,
- działalność szkoleniową, edukacyjną, sportową i rekreacyjną.

2. Władze Fundacji.

- Rada Fundacji,
- Zarząd Fundacji.

Zgodnie ze Statutem kadencja organów trwa 3 lata. Uchwały wszystkich władz zapadają zwykłą większością głosów.

Rada Fundacji jest organem stanowiącym, kontrolnym i opiniującym Fundacji.

Do jej kompetencji należy m.in.:

- powoływanie i odwoływanie Prezesa i członków Zarządu,
- podejmowanie decyzji o zatrudnieniu członków Zarządu i ustalanie ich wynagrodzenia,
- ocena pracy Zarządu, przyjmowanie corocznych sprawozdań lub bilansu i udzielanie członkom Zarządu absolutorium,
- wytyczanie głównych kierunków działalności Fundacji,
- dokonywanie zmian w Statucie.

Organem wykonawczym Fundacji jest Zarząd, który składa się z 1 do 3 członków, który wybiera Rada Fundacji.

Zarząd kieruje bieżącą działalnością Fundacji i do jego kompetencji należy m.in.:

³ Zgodnie z wypisem z KRS (stan na 4.08.2025 r.).

- reprezentowanie Fundacji na zewnątrz,
 - uchwalanie rocznych planów działania Fundacji oraz planów finansowych
 - uchwalanie regulaminów,
 - przyjmowanie darowizn, spadków i zapisów, subwencji i dotacji.
3. Gromadzenie i wydatkowanie przez Fundację środków pochodzących z odpisu 1,5% podatku dochodowego.

3.1. Księgi rachunkowe.

Kontrolującym przedstawiono dokumentację opisującą zasady (politykę) rachunkowości Fundacji przyjętą uchwałą nr 1 Zarządu Fundacji Ander z dnia 1 stycznia 2018 r. w sprawie zatwierdzenia polityki rachunkowości. W okresie objętym kontrolą przedmiotowa dokumentacja spełniała wymagania art. 10 ust. 1 ustawy o rachunkowości⁴.

[Dowód: akta kontroli str. 22-32]

Księgi rachunkowe Fundacji prowadzono przy pomocy programu finansowo-księgowego R2FK w.10.0x., aktualizowanego co roku.

Prowadzenie ksiąg zostało powierzone na podstawie umowy zlecenie zawartej 31 sierpnia 2020 r. pomiędzy Fundacją a XXXXX reprezentowaną przez XXXXX – Prezesa Zarządu. Księgi i ewidencje oraz dokumenty stanowiące podstawę zapisów przechowywane są w siedzibie XXXXX (zgodnie z odpisem KRS - XXXXXXX).

[Dowód: akta kontroli str. 33-49]

Ewidencję kosztów prowadzono w układzie porównawczym na kontach zespołu 4 Koszty według rodzajów i ich rozliczenie oraz kalkulacyjnym na kontach zespołu 5 Koszty według typów działalności i ich rozliczenie.

Zgodnie z zapisem art. 10 ustawy prowadzenie nieodpłatnej, odpłatnej działalności pożytku publicznego i działalności gospodarczej, wymaga rachunkowego wyodrębnienia tych form działalności w stopniu umożliwiającym określenie przychodów, kosztów i wyniku każdej z tych działalności.

Stwierdzono, że przedłożony plan kont wskazuje koszty i przychody z prowadzonej nieodpłatnej, odpłatnej działalności pożytku publicznego oraz przychody z działalności gospodarczej, lecz nie wskazuje w sposób przejrzysty kosztów z działalności gospodarczej.

Prezes Zarządu wyjaśnił, że: *§ 16 statutu Fundacji pozwala jej na ewentualne prowadzenie działalności gospodarczej, jednakże do dnia dzisiejszego Fundacja nie prowadziła, nie prowadzi i na razie nie ma zamiaru prowadzić działalności gospodarczej. W związku z tym wyodrębniono w planie kont odpowiednie pozycje jedynie dla działalności pożytku publicznego (przy czym de facto działalność odpłatna również nie była do tej pory prowadzona), poprzez dodanie odpowiednich kont do wzorcowego planu kont, dostępnego w programie księgowym. Niektóre konta są systemowymi kontami z wzorcowego planu kont i po prostu nie są używane (np. konto 704 – SPRZEDAŻ USŁUG)*

W momencie rozpoczęcia prowadzenia działalności gospodarczej przez Fundację plan kont zostanie odpowiednio zaktualizowany, aby w sposób przejrzysty przedstawić ponoszone koszty i przychody w ramach tej działalności.

[Dowód: akta kontroli str. 50-63]

3.2. Ewidencja przychodów.

Ewidencję księgową dla środków finansowych pochodzących z odpisu 1,5% podatku dochodowego za rok 2024, prowadzono na koncie 703-01-04 pn. Odpis z 1% z PDOF w korespondencji z kontem 131-02 pn. Rachunek bieżący PKO BP 1%. Wyodrębnienie

⁴ Dz. U. z 2023 r. poz. 120 z późn. zm.

konta przychodów, na którym ewidencjonowano środki otrzymane z odpisu 1,5% podatku dochodowego jest spełnieniem obowiązku wynikającego z art. 27 ust. 2c ustawy.

Kontroli poddano ewidencję księgową środków otrzymanych w 2024 r. z odpisu 1,5% podatku dochodowego (100% otrzymanych środków) na ogólną kwotę 2 954 528,70 zł oraz wyciągi bankowe (WB).

[Dowód: akta kontroli str. 64]

Na podstawie dowodów księgowych kontrolujące stwierdziły, że wykazana w zatwierdzonym sprawozdaniu finansowym (informacja dodatkowa) i merytorycznym kwota 2 954 528,70 zł, jako otrzymane środki z 1,5% podatku dochodowego jest prawidłowa.

3.3. Ewidencja kosztów ze środków z 1,5% podatku dochodowego.

Ustalono, że zebrane środki z 1,5% podatku dochodowego były wydatkowane przez Fundację na działalność statutową, która realizowała swoje cele na terenie całego kraju i nie prowadziła subkont dla podopiecznych.

Kontrola wykazała, że w badanym okresie, w Fundacji nie obowiązywały pisemne uregulowania w zakresie zasad wydatkowania środków pochodzących z 1,5% podatku dochodowego, dlatego też Prezes Zarządu wyjaśnił, że: (...) *Co do zasady Fundacja wydatkuje środki finansowe pochodzące z 1,5 % podatku dochodowego od osób fizycznych na prowadzenie działalności pożytku publicznego, co jest zgodne z art.27 ust.2 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Środki wydatkowane są na następujące filary działalności Fundacji, stanowiące cele statutowe Fundacji:*

- 1) *wspierania i upowszechniania kultury fizycznej sportu;*
- 2) *działalności (1) na rzecz nauki poprzez wspieranie transferu polskich osiągnięć naukowych do praktyki gospodarczej oraz wspomaganie inicjatyw inwestycyjnych, służących nauce w Polsce i na świecie, (2) wspomagającej rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości, (3) wspomagającej rozwój techniki, wynalazczości i innowacyjności oraz rozpowszechnianie i wdrażanie nowych rozwiązań technicznych w praktyce gospodarczej;*
- 3) *działania na rzecz edukacji, oświaty i wychowania.*

W związku z powodziami jesienią 2024 roku Fundacja zdecydowała się na wsparcie pomocy dla terenów objętych powodzią i w związku z tym w 2024 roku część wydatków wychodzi poza zakres wskazany powyżej i działanie to było podjęte na podstawie paragrafu 8 ust 11 Statutu (działalność charytatywna).

Wsparcie udzielane jest w drodze umów darowizn, umów współpracy, wspólnych przedsięwzięć Fundacji z innymi podmiotami, które posiadają odpowiednie zaplecze merytoryczne, sprzętowe i finansowe (np. organizacja zawodów sportowych, zajęć sportowych czy treningów dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych czy też prowadzenie kampanii społecznych) czy też pożyczek udzielanych na rzecz działań, które są zgodne z celami Fundacji wymienionymi w statucie Fundacji. Pożyczki, podobnie jak pozostałe umowy zawierają wskazanie przeznaczenia przekazanych środków na sfinansowanie realizacji celów wskazanych w umowach pożyczek, które są wprost zbieżne z celami statutowymi Fundacji tj. m.in. na działalność na rzecz edukacji, oświaty i wychowania- na prowadzenie placówek wychowania przedszkolnego.

Rozliczenie środków odbywa się poprzez kontrolowanie sposobu ich wydatkowania w drodze kontroli bezpośrednich Prezesa Fundacji (bezpośrednia obecność w miejscu prowadzenia treningów, zajęć, zawodów i osobiste czuwanie nad prawidłowością wydatkowania środków), jak również poprzez raportowanie przez beneficjentów wsparcia do Fundacji sposobu wydatkowania. Przede wszystkim jednak już na etapie przekazania środków beneficjentom przez Fundację określony jest konkretny cel (polecenie wydatkowania środków w określony sposób), tak by wykluczyć jakąkolwiek dowolność w tym zakresie.

W zakresie oszacowania kręgu adresatów działań Fundacji to jest to trudne do precyzyjnego zmierzenia albowiem Fundacja nie działa na rzecz konkretnych osób (nie jest organizacją prowadzącą subkonta dla konkretnych beneficjentów). Działania Fundacji ze swej istoty i założenia kierowane są do szerokiego kręgu odbiorców (są to np. uczestnicy zawodów sportowych współfinansowanych przez Fundację; dzieci pozostające pod opieką placówek oświatowych wspartych przez Fundację; osoby zamieszkujące tereny dotknięte powodzią). W kontrolowanym okresie liczba beneficjentów (odbiorców działań) została określona bardzo ostrożnie na poziomie 300 osób w przypadku osób fizycznych oraz 10 osób prawnych. Dane te zostały obliczone na podstawie danych o uczestnictwie w zawodach sportowych współfinansowanych przez Fundację oraz ilości dzieci pozostających pod opieką placówki oświatowej wspartej przez Fundację. Takie działania jak np. pomoc dla terenów objętych powodzią w ogóle nie były brane pod uwagę we wskazaniu liczby beneficjentów albowiem nie jest możliwe określenie do ilu osób trafiła pomoc sfinansowana przez Fundację.

[Dowód: akta kontroli str. 61-62]

W wyniku analizy ewidencji księgowej konta 500 pn. Koszty działalności statutowej⁵ oraz dowodów źródłowych za maj, lipiec i październik 2024 r. ustalono, że w badanym okresie Fundacja poniosła koszty w kwocie ogółem 1 176 796,53 zł na:

- a) koszty nieodpłatnej działalności pożytku publicznego – 1 119 036,47, w tym m.in.:
 - przekazanie darowizn w łącznej wysokości 94 569,06 zł, z tego: w formie rzeczowej (sprzęt sportowy 83 825,06 zł i sprzęt dla powodziarzy – 744,00 zł) oraz w formie pieniężnej (dla Klubu Sportowego Maślice Wrocław – 10 000,00 zł),
 - szkolenia i treningi: konne, kitesurfingowe, surfingowe i na deskorolce – 92 700,00 zł,
 - partycypację w kosztach zawodów – 150 000,00 zł,
 - partycypację w kosztach wydarzeń sportowych - 55 965,00 zł,
 - wynajem boiska do piłki nożnej – 4 730,00 zł,
 - udostępnienie kortów tenisowych do trenowania – 4 280,00 zł,
 - koszty promocji 1,5 % podatku dochodowego – 715 542,41 zł.
- b) koszty ogólnego zarządu – 57 760,06 zł, w tym na:
 - prowizje bankowe – 177,98 zł,
 - usługi księgowe – 7 350,00 zł,
 - najem lokalu – 2 400,00 zł,
 - usługi telekomunikacyjne – 48,47 zł,
 - wynagrodzenie zarządu i z tytułu umowy o pracę wraz ze składkami ZUS – 30 003,08 zł,
 - leasing samochodów – 7 436,48 zł,
 - opracowanie graficzne strony internetowej – 6 765,00 zł,
 - ubezpieczenie i amortyzację samochodu – 3 579,05 zł.

[Dowód: akta kontroli str. 159-166]

Faktury zostały sprawdzone pod względem merytorycznym tylko w zakresie kosztów nieodpłatnej działalności pożytku publicznego.

W wyniku analizy dowodów źródłowych ustalono, że koszty w kwocie 1 176 796,53 zł poniesione w 2024 r. przez Fundację zostały sfinansowane z uzyskanych przychodów pochodzących z 1,5% podatku dochodowego i dotyczyły prowadzonej działalności pożytku publicznego jednostki z zastrzeżeniem opisanym w pkt 3.3.1.

3.3.1. Darowizna pieniężna

Ustalono, że Fundacja na podstawie wniosku złożonego przez Klub Sportowy Maślice Wrocław i po stwierdzeniu zgodności celów działalności Klubu z celami statutowymi Fundacji

⁵ Fundacja otrzymała środki z 1,5% i tylko z tego źródła były wydatkowane.

zawarła 29 lipca 2024 r. umowę darowizny, na mocy której zobowiązała się do przekazania środków w wysokości 10 000,00 zł w ramach realizacji celu statutowego: wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu. Obdarowany zobowiązał się do wydatkowania tej kwoty m.in. na uzupełnienie strojów dla zawodników, dokupienie sprzętu, wynajem boiska oraz uczestnictwo w rozgrywkach ligowych. Kontrolujące poprosiły o przedłożenie sprawozdania z wykorzystania przedmiotu darowizny, o którym mowa w § 3 ust. 1 umowy. Prezes Zarządu przedstawił jedynie oświadczenie Klubu dot. wykorzystania środków i wyjaśnił: *Klub za przekazane środki zakupił sprzęt sportowy (piłki, stroje sportowe siatki do bramek przygotowanie i wynajem boiska i boisk treningowych). Kontrola Fundacji ograniczyła się tylko do przesłanych fotografii sprzętu. Fundusze poszły na bieżącą działalność klubu.*

W związku z powyższym kontrolujące nie mogą potwierdzić, że otrzymane przez Fundację środki finansowe pochodzące z 1,5% podatku dochodowego i przekazane 29 lipca 2024 r. w formie darowizny pieniężnej zostały wykorzystane na prowadzenie działalności pożytku publicznego, zgodnie z art. 27 ust. 2 ustawy.

[Dowód: akta kontroli str. 167-172]

3.3.2. Wydatki Fundacji przeznaczone na promocję 1,5%.

Ustalono, że w 2024 r. na promocję 1,5% wydatkowano środki w łącznej wysokości 1 217 937,34 zł na podstawie umowy zawartej 22 grudnia 2023 r. oraz 1 października 2024 r. z firmą XXXXXXX ze Ślęży na dystrybucję programu PIT w mediach elektronicznych. Z ewidencji księgowej wynika, że Fundacja posiadała wyodrębnione konta w tym zakresie, tj. 409-05 pn. Kampania 1% oraz 648-01 pn. 1450 – kampania 1%, co wypełnia przesłanki art. 27 ust. 2c ustawy.

[Dowód: akta kontroli str. 173-188]

3.3.3. Stwierdzone nieprawidłowości w kosztach dotyczących 1,5% podatku dochodowego.

- a) Brak udokumentowania sprawdzenia dowodów źródłowych pod względem formalnym i rachunkowym przez firmę prowadzącą księgi rachunkowe, do czego była zobowiązana zapisami § 1 umowy zlecenie z 31 sierpnia 2020 r. Działanie takie narusza zapisy art. 21 ust. 1 pkt 6 ustawy o rachunkowości. W złożonym wyjaśnieniu Prezes Zarządu podał: *Faktury od Fundacji w większości są w formie elektronicznej (ewentualne wersje papierowe są skanowane). Po ich otrzymaniu (zeskanowaniu) są przekazywane do biura rachunkowego poprzez dedykowany folder DO ZAKSIĘGOWANIA w aplikacji Dropbox (rzadziej przesyłane mailem na dedykowany mail). Następnie odpowiednia osoba w biurze rachunkowym pobiera te dokumenty, sprawdza pod względem rachunkowo-formalnym i przenosi do innego dedykowanego folderu stworzonego dla Fundacji, który zawiera wszystkie zebrane i zweryfikowane dokumenty za dany miesiąc do zaksięgowania (przeniesienie do tego folderu jest potwierdzeniem sprawdzenia).* Wyjaśnienie zostało przyjęte z zastrzeżeniem. Zgodnie z Krajowym Standardem Rachunkowości⁶ w dziale III ust. 7 Dokument elektroniczny, stanowiący dowód księgowy powinien spełniać wymogi określone w art. 21 ust. 1 ustawy o rachunkowości dla dowodów księgowych, z uwzględnieniem uproszczeń, o których mowa w art. 21 ust. 1a tej ustawy. Natomiast ust. 10 tego standardu wskazuje, że sprawdzanie dowodów księgowych i ich zakwalifikowanie do ujęcia w księgach rachunkowych obejmuje kontrolę merytoryczną, formalnoprawną i rachunkową oraz dekretację dowodów. Ustalony przez jednostkę sposób sprawdzania dowodów księgowych i ich zakwalifikowania do ujęcia w księgach rachunkowych utrwała ona w dokumentacji

⁶ Uchwała nr 5/10 komitetu standardów rachunkowości z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie przyjęcia stanowiska Komitetu w sprawie niektórych zasad prowadzenia ksiąg rachunkowych

określającej sposób prowadzenia ksiąg rachunkowych. Zasady te nie mogą wykraczać poza uproszczenia przewidziane w art. 21 ust. 1a ww. ustawy.

[Dowód: akta kontroli str. 189-190]

- b) Brak pisemnego potwierdzenia sprawdzenia pod względem merytorycznym dowodów księgowych dotyczących kosztów ogólnego zarządu – analogicznie jak to ma miejsce w przypadku kosztów nieodpłatnej działalności pożytku publicznego. Działanie takie narusza art. 21 ust. 1 pkt 6 w związku z Krajowym Standardem Rachunkowości w sprawie niektórych zasad prowadzenia ksiąg rachunkowych. W złożonym wyjaśnieniu Prezes Zarządu podał: *Ze względu na niewielką liczbę faktur dotyczących kosztów ogólnego zarządu oraz ich powtarzalny charakter, przyjęty obieg dokumentów wydaje się być wystarczający.*

[Dowód: akta kontroli str. 189, 192-193]

- c) Nieopłacenie w terminie dowodów księgowych przedstawionych poniżej, czym naruszono art. 34 ust. 1 ustawy w powiązaniu z art. 44 ust. 3 pkt 3 ustawy o finansach publicznych, który stanowi o terminowym regulowaniu zobowiązań:

- nr 4/04/24 z 29.04.2024 r. na kwotę 500,00 zł termin płatności 9.05.2024 r. zapłacono 15.05.2024 r. – opóźnienie 6 dni,
- nr 13/04/24 z 30.04.2024 r. na kwotę 1 450,00,00 zł termin płatności 10.05.2024 r. zapłacono 15.05.2024 r. – opóźnienie 5 dni,
- nr 5/09/24 z 30.09.2024 r. na kwotę 1 450,00 zł termin płatności 10.10.2024 r. zapłacono 15.10.2024 r. – opóźnienie 5 dni,
- nr FV/140/05/2024/WLA z 28.05.2024 r. na kwotę 4 395,00 zł termin płatności 28.05.2024 r. zapłacono 4.06.2024 r. – opóźnienie 7 dni,
- nr FV/027/05/2024/WLA z 27.05.2024 r. na kwotę 4 995,00,00 zł termin płatności 3.06.2024 r. zapłacono 4.06.2024 r. – opóźnienie 1 dzień.

Prezes Zarządu wyjaśnił: *Płatności były uregulowane po terminie w związku z niedostępnością prezesa zarządu, który jako jedyny wykonuje przelewy. Było to w konsultacji i za zgodą biura rachunkowego. Oraz: Wszystkie przelewy dotyczące działalności statutowej robi prezes fundacji. Dodatkowo w czasie szkoleń nadzoruje przebieg działań bezpośrednio na miejscu. Szkolenia odbywają się głównie na półwyspie helskim, gdzie sieć internetowa jest niestabilna. Mogło to spowodować późniejszy odbiór faktury a tym samym opóźnienie przelewu.*

[Dowód: akta kontroli str. 194-199,191]

- d) Zapłacenie zobowiązania w kwocie wyższej niż wskazano w umowie. Ustalono, że Fundacja zawarła 1 lipca 2024 r. umowę z firmą XXXXXXXXXX na wzięcie udziału w charakterze współorganizatora w wydarzeniu sportowym Bieg Malucha. Organizacja zobowiązała się partycypować w kosztach w kwocie 30 700,00 zł. Firma XXXXX wystawiła 8 lipca 2024 r. fakturę FS 79/2024 z 8/07/2024 r. na kwotę 30 750,00 zł, tj. o 50,00 zł więcej niż ustalono w umowie. Na podstawie wyciągu bankowego i ewidencji konta 131-02 stwierdzono, że Fundacja zapłaciła pełną wysokość faktury. Z informacji otrzymanej od Prezesa Zarządu wynika, że faktura została omyłkowo wystawiona na kwotę wyższą o 50,00 zł, a firma zobowiązała się do zwrotu tych środków.

[Dowód: akta kontroli str. 200-205]

3.4. Udzielone pożyczki ze środków z 1,5% podatku dochodowego.

Na podstawie ewidencji księgowej i dokumentów źródłowych (umów, WB) stwierdzono, że Fundacja udzieliła w roku 2024 nieoprocentowanych pożyczek w wysokości ogółem 810 000,00 zł, w tym dla:

- xxxxxxxx w wysokości 600 000,00 zł. Pożyczka została udzielona na podstawie umowy zawartej 22 lipca 2024 r. na działalność na rzecz edukacji, oświaty i wychowania z przeznaczeniem na prowadzenie placówki wychowania przedszkolnego działającej w formie przedszkola niepublicznego oraz placówki wychowania szkolnego działającej w formie niepublicznej szkoły podstawowej,
- xxxxxxxx w wysokości 200 000,00 zł. Pożyczka została udzielona na podstawie umowy zawartej 15 grudnia 2024 r. m.in. na rzecz nauki poprzez wspierania transferu polskich osiągnięć naukowych do praktyki gospodarczej. Celem szczegółowym pożyczki było zrefinansowanie środków wydatkowanych przez Pożyczkobiorcę na prace badawczo rozwojowe wykonane w projekcie opracowania technologii produkcji stateczników hydrofoila – skrzydła głównego i stabilizującego deski systemu wing foil,
- xxxxxxxx w wysokości 10 000,00 zł. Pożyczka została udzielona na podstawie umowy zawartej 27 września 2024 r. na sfinansowanie wydatków administracyjnych ponoszonych na działalność pożyczkobiorcy.

Pożyczki zostały udzielone na podstawie § 9 ust. 1 Statutu.

[Dowód: akta kontroli str. 65-73]

4. Sprawozdania Fundacji.

Ustalono, że Fundacja nie udostępniła do publicznej wiadomości sprawozdania finansowego i merytorycznego za rok 2024, poprzez zamieszczenie na stronie internetowej organizacji, czym naruszono art. 23 ust. 2a ustawy.

Prezes Zarządu wyjaśnił, że: (...) *faktycznie wskutek omyłki nie doszło do publikacji sprawozdania merytorycznego oraz sprawozdania finansowego za rok 2024 na stronie internetowej Fundacji, sprawozdania te zostały zamieszczone na stronie internetowej, czyniąc tym samym zadość obowiązkowi wynikającemu z art. 23 ust. 2a ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (tj. Dz.U.2020, poz. 1057). Przyczyną braku publikacji ww. sprawozdań na stronie internetowej Fundacji był błąd ludzki. Prezes zarządu błędnie przesłał sprawozdania na dysk Google.*

[Dowód: akta kontroli str. 74-76]

W czasie trwania kontroli potwierdzono opublikowanie ww. sprawozdań na stronie internetowej Fundacji.

Kontrola wykazała, że Fundacja zamieściła 11 lipca 2025 r. sprawozdanie finansowe i merytoryczne za 2024 rok w bazie sprawozdań organizacji pożytku publicznego na stronie internetowej Narodowego Instytutu Wolności, zgodnie z terminem wskazanym w art. 23 ust. 6 ustawy.

4.1. Sprawozdanie finansowe.

W wyniku analizy stwierdzono, że zatwierdzony bilans, rachunek zysków i strat (dalej RZiS) oraz informacja dodatkowa Fundacji zostały sporządzone przez Zarząd zgodnie z załącznikiem nr 6 do ustawy o rachunkowości przeznaczonym m.in. dla Fundacji, co spełnia wymogi art. 46 ust. 5 pkt 6, 47 ust. 4 pkt 6, 48 ust. 5 ustawy o rachunkowości oraz art. 23 ust. 2 ustawy.

Ustalono, że sprawozdanie finansowe zostało:

- sporządzone i podpisane w terminie wynikającym z art. 52 ust. 1 ustawy o rachunkowości, tj. do 31 marca 2025 r.
- zatwierdzone Uchwałą nr 1 Rady Fundacji Ander z dnia 30 czerwca 2025 r. w terminie wynikającym z art. 53 ust. 1 ustawy o rachunkowości, tj. do 30 czerwca 2025 r.

[Dowód: akta kontroli str. 77-109]

Działalność Fundacji w kontrolowanym okresie wykazała zysk w wysokości 347 675,44 zł. Rada Fundacji na podstawie § 22 ust. 1 pkt 3 Statutu zatwierdziła sprawozdanie finansowe oraz przeznaczyła wypracowany zysk netto na cele statutowe.

[Dowód: akta kontroli str. 106-109]

Stwierdzono, że dane w sprawozdaniu finansowym wynikają z prowadzonej ewidencji księgowej.

[Dowód: akta kontroli str. 110-117]

4.2. Sprawozdanie merytoryczne.

W wyniku kontroli Roczego sprawozdania merytorycznego z działalności opp za 2024 r. stwierdzono, że zostało ono sporządzone zgodnie ze wzorem wskazanym w rozporządzeniu Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego⁷.

Stwierdzono, że dane ujęte w Sekcji III Roczego sprawozdania merytorycznego z działalności opp za 2024 r. wynikają z prowadzonej ewidencji księgowej.

Fundacja wyodrębniła analitycznie rachunek bieżący dot. środków z 1,5% podatku dochodowego. Stan środków na początku roku 2024 r. został ustalony w wysokości 1 683 846,20 zł i prawidłowo ujęty w Sekcji III ppkt 3.1. sprawozdania merytorycznego.

[Dowód: akta kontroli str. 124-151]

Ponadto stwierdzono, że w Sekcji III Roczego sprawozdania merytorycznego z działalności OPP za 2024 r:

- w ppkt 3.3.⁸ wykazano m.in. koszty działalności na rzecz pomocy ofiarom klęsk żywiołowych w wysokości 134 000,00 zł. Zakres tej działalności nie został ujęty w statucie jednostki.

Prezes Zarządu wyjaśnił, że: *Wsparcie na rzecz ofiar klęsk żywiołowych, były inicjatywą związaną z reakcją zarządu Fundacji na nadzwyczajne wydarzenia jakie miały miejsce na jesieni 2024 r związane z powodzią, która wystąpiła na terenie woj. dolnośląskiego. Wsparcie zostało udzielone na podstawie par. 8 ust 8 Statutu Fundacji, tj. w ramach działalności charytatywnej. Stosownie zaś do brzmienia par. 9 pkt 31 Statutu Fundacji Fundacja może realizować swoje cele właśnie poprzez pomoc rzeczową i/ lub finansową osobom potrzebującym w zakresie realizacji celów niniejszego Statutu. W tym miejscu wskazać należy, iż brak jest definicji ustawowej pojęcia działalności charytatywnej, wskazanej w art. 4 ust.1 pkt 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Synonimem tego pojęcia jest dobroczynność, której również ustawodawca nie nadał definicji legalnej. W swoich interpretacjach organy podatkowe odwołują się zatem do definicji słownikowych - zgodnie z definicją Słownika Języka Polskiego PWN (Wydawnictwo Naukowe PWN Warszawa 1997) słowo „dobroczynność” oznacza: 1. «przynoszący korzyść lub ulgę» 2. «niosący pomoc potrzebującym» (<http://sjp.pwn.pl/>), inne: „udzielanie pomocy tym którzy jej potrzebują, zwłaszcza finansowej”, zaś „charytatywność” oznacza właśnie dobroczynność. Tym samym poprzez pojęcie „charytatywność” należy rozumieć niesienie pomocy potrzebującym. Z kolei Wielki Słownik Języka Polskiego pod red. W. Doroszewskiego wskazuje, że „dobroczynność” to m.in. «działalność o charakterze społecznym polegająca na niesieniu pomocy materialnej ubogim; filantropia». Natomiast przez „filantropię” należy rozumieć udzielanie pomocy materialnej ubogim ludziom; dobroczynność (Popularny słownik języka polskiego, red. naukowy prof. dr hab. Bogusław Dunaj, Wydawnictwo Wilga, rok wydania 2000).*

⁷ Rozporządzenie Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego z dnia 24 października 2018 r. w sprawie wzorów rocznego sprawozdania merytorycznego oraz rocznego uproszczonego sprawozdania merytorycznego z działalności organizacji pożytku publicznego Dz. U. z 2018 r. poz. 2061 z późn. zm.

⁸ Ppkt 3.3. pn. Działania, w ramach których poniesiono koszty ze środków pochodzących z 1,5% podatku dochodowego oraz szacunkowe kwoty przeznaczone na te działania.

Sytuacja przekazania środków czystości na rzecz osób, które w powodzi straciły cały swój dobytek w ocenie Fundacji spełnia powyższe kryteria, a Fundacja wspierając te osoby uczyniła to zgodnie ze swoimi celami statutowymi.

- nie został uzupełniony ppkt 3.4 pn. Cele szczegółowe, w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych, na które organizacja pożytku publicznego poniosła najwyższe koszty ze środków pochodzących z 1,5% podatku dochodowego. Prezes Zarządu wyjaśnił, że: *Szczegółowe nazwy celów szczegółowych, udostępnione kontrolującym przez Naczelnika Urzędu Skarbowego w Brzegu jako cele wskazane w zeznaniach rocznych przez podatników nie są nazwami konkretnych akcji czy projektów prowadzonych przez Fundację czy też nie są subkontami, a jedynie są wykorzystywane w programie służącym do rozliczenia podatku PIT po to, by móc zmierzyć skuteczność dotarcia do podatników różnymi kanałami komunikacji.*

Cele szczegółowe wykorzystywane w programie do rozliczenia PIT umożliwiają Fundacji precyzyjne analizowanie efektywności prowadzonych działań służących pozyskaniu środków z odpisu 1,5%. Prowadzona przez Fundację kampania ma na celu pozyskanie darczyńców dla Fundacji poprzez zachęcenie podatników do przekazania 1,5% podatku na jej rzecz za pośrednictwem dedykowanego oprogramowania do rozliczeń PIT.

Rozbicie wpływów na poszczególne cele szczegółowe pozwalało na dokładne określenie wysokości przychodów wygenerowanych przez kampanię oraz ich źródła. Po otrzymaniu danych z urzędu skarbowego Fundacja miała możliwość oceny efektywności podejmowanych działań, a także identyfikacji źródła pozyskanych środków, co umożliwia optymalizację przyszłych kampanii i wskazuje którymi celami statutowymi podatnicy są najbardziej zainteresowani i jakiej działalności pożytku publicznego oczekują od Fundacji.

Dodatkowo, wskazać należy, iż kwestia związania organizacji pożytku publicznego celami szczegółowymi była przedmiotem wypowiedzi Departamentu Społeczeństwa Obywatelskiego w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w roku 2020:

„Podatnik podatku dochodowego od osób fizycznych może, na zasadach i w trybie określonym w przepisach odrębnych, przekazać 1 proc. podatku obliczonego zgodnie z odrębnymi przepisami na rzecz wybranej przez siebie organizacji pożytku publicznego.

Wynika to z art. 27 ust. 1 ustawy z 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (dalej: UDPPW).

Według reguły znajdującej oparcie w tej ustawie (art. 27), otrzymane przez organizację pożytku publicznego środki finansowe pochodzące z 1 proc. podatku dochodowego od osób fizycznych mogą być wykorzystane wyłącznie na prowadzenie działalności pożytku publicznego. (...)

Tym samym, chociaż podatnik w swojej deklaracji podatkowej może wskazać cel szczegółowy, to jego wskazanie nie jest wiążące dla organizacji pożytku publicznego. Środki te bowiem muszą zostać wykorzystane wyłącznie na prowadzenie działalności pożytku publicznego, zaś to organizacja pożytku publicznego – znając swoją sytuację i potrzeby realizowanej działalności pożytku publicznego – wykorzystuje te środki w sposób uzasadniony tymi potrzebami.

Organy administracji publicznej weryfikują, czy środki pochodzące z 1 proc. podatku dochodowego od osób fizycznych otrzymane przez OPP zostały wykorzystane zgodnie z ww. ogólną zasadą wynikającą z UDPPW. Nie kontrolują natomiast, czy zostały wydatkowane na wskazany cel szczegółowy, środki te bowiem nie mają charakteru dotacji celowej i nie podlegają rozliczeniu na zasadach wynikających z ustawy z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.” (

<https://publicystyka.ngo.pl/cel-szczegolowy-w-zeznaniach-podatnikow-do-czego-zobowiazuje-organizacje-pozytku>

Dodatkowo, w **Informacji o wynikach kontroli NIK „Sprawowanie przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego nadzoru nad korzystaniem przez organizacje pożytku publicznego z jednoprocenowego odpisu od podatku dochodowego od osób fizycznych”** na str. 17 wskazano:

„Regulacje prawne w obszarze działalności pożytku publicznego, jako warunek posiadania statusu organizacji prowadzącej działalność w tym obszarze, stawiają m.in. prowadzenie jej na rzecz ogółu społeczności lub określonej grupy podmiotów pod warunkiem, że grupa ta jest wyodrębniona ze względu na szczególnie trudną sytuację życiową lub materialną. Naczelnik urzędu skarbowego jest zobowiązany do przekazania OPP zbiorczej informacji o danych identyfikacyjnych i wysokości kwoty, przekazanej na rzecz tej organizacji oraz przeznaczeniu kwoty (tzw. cel szczegółowy), jeżeli podatnik wyraził zgodę na przekazanie tych danych lub wskazał ten cel. **OPP nie ma jednak obowiązku wykorzystania tych środków na konkretny cel wskazany przez podatnika w zeznaniu podatkowym.** (...)

Ostateczną decyzję o tym, na jaki cel zostaną one wydatkowane, podejmuje jednak sama organizacja, o ile cel ten mieści się w ogólnie określonej normie ustawowej”

(Informacja o wynikach kontroli NIK „Sprawowanie przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego nadzoru nad korzystaniem przez organizacje pożytku publicznego z jednoprocenowego odpisu od podatku dochodowego od osób fizycznych”, KPS-4114-002-00/2013, https://www.nik.gov.pl/kontrole/wyniki-kontroli-nik/pobierz,kps-i_13_002_201412021345031417527903-01,typ,kk.pdf)

Powyższe stanowiska potwierdzają, że cel szczegółowy ma charakter pomocniczy, a decydujące znaczenie ma wykorzystanie środków zgodnie z dyspozycją art. 27 UDPP.

Z uwagi na powyższe w sprawozdaniu merytorycznym Fundacji za rok 2024 w rubryce 3.4 nie wskazano celów szczegółowych.

[Dowód: akta kontroli str. 132, 74-76]

- w ppkt 4.1 d wykazano kwotę 9,35 zł jako koszty finansowe poniesione z tytułu odsetek za nieterminowe uregulowanie zobowiązania. W wyniku kontroli ustalono, że wydatek ten został pokryty ze środków pochodzących z 1,5% podatku dochodowego, co stanowi naruszenie art. 27 ust. 2 ustawy, ponieważ odsetki nie są związane z prowadzeniem działalności pożytku publicznego.

Prezes Zarządu wyjaśnił, że: Wydatek w wysokości 9,35 zł z tyt. odsetek za nieterminowe uregulowanie zobowiązania zostanie prześięgowany jako wydatek sfinansowany ze środków niepochodzących ze środków 1,5% podatku dochodowego od osób fizycznych.

[Dowód: akta kontroli str. 152-154, 76]

W czasie trwania kontroli przedstawiono kontrolującej potwierdzenie prześięgowania środków.

[Dowód: akta kontroli str. 155]

III. Zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych w wyniku kontroli nieprawidłowości oraz osoby odpowiedzialne za nieprawidłowości.

1. Brak udokumentowania sprawdzenia dowodów źródłowych pod względem formalnym i rachunkowym. Przyczyną nieprawidłowości było niedostosowanie uregulowań wewnętrznych do przyjętej procedury sprawdzania dowodów przez biuro prowadzące księgi rachunkowe. Skutkiem nieprawidłowości było naruszenie przepisów ustawy o rachunkowości.
2. Brak pisemnego potwierdzenia sprawdzenia pod względem merytorycznym dowodów księgowych dotyczących kosztów ogólnego zarządu. Przyczyną nieprawidłowości była

niewłaściwa interpretacja przepisów przez Prezesa Zarządu, natomiast skutkiem było naruszenie ustawy o rachunkowości.

3. Nieopłacenie w terminie 5 dowodów księgowych. Przyczyną nieprawidłowości były problemy techniczne z internetem, natomiast skutkiem było naruszenie ustawy oraz ustawy o finansach publicznych.
4. Zapłacenie zobowiązania w kwocie wyższej niż wskazano w umowie. Przyczyną nieprawidłowości był brak nadzoru Prezesa Zarządu, natomiast skutkiem było naruszenie zapisów umowy.

IV. Informacja o zastrzeżeniach zgłoszonych do protokołu kontroli i wyniku ich rozpatrzenia lub o niezgłoszeniu zastrzeżeń: do protokołu kontroli problemowej nie wniesiono zastrzeżeń.

V. Zalecenia lub wnioski dotyczące usunięcia nieprawidłowości lub usprawnienia funkcjonowania jednostki kontrolowanej.

W celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości należy:

- 1) Dostosować uregulowania wewnętrzne do przyjętej procedury sprawdzania dowodów księgowych przez biuro prowadzące księgi rachunkowe.
- 2) Umieszczać na dowodach księgowych dotyczących kosztów ogólnego zarządu pisemne potwierdzenie sprawdzenia ich pod względem merytorycznym.
- 3) Opłacać faktury w terminach w nich wskazanych.
- 4) Zwiększyć nadzór nad wydatkami ponoszonymi na podstawie umowy.

W celu usprawnienia funkcjonowania jednostki kontrolowanej należy:

- 1) Skontrolować wykorzystanie przedmiotu darowizny w sposób, o którym mowa w § 3 umowy darowizny z 29 lipca 2024 r.
- 2) Zapewnić, aby wydatki z 1,5% podatku dochodowego były przeznaczane wyłącznie na realizację działalności pożytku publicznego, z wyłączeniem kosztów odsetek i innych wydatków niezwiązanych z tą działalnością.

VI. Na podstawie art. 32 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, w związku z § 20 ust. 1 rozporządzenia Przewodniczącego Komitetu do Spraw Pożytku Publicznego z dnia 24 października 2018 r. w sprawie przeprowadzania kontroli organizacji pożytku publicznego⁹, zwracam się o poinformowanie Wojewody Opolskiego, **w terminie 30 dni od dnia doręczenia wystąpienia pokontrolnego** (wraz z dowodami potwierdzającymi wykonanie zaleceń, tj. polityka rachunkowości, potwierdzenie zwrotu 50,00 zł, sprawozdanie z wykorzystania przedmiotu darowizny), o sposobie usunięcia nieprawidłowości oraz wykonania zaleceń pokontrolnych, a także o podjętych działaniach lub przyczynach ich niepodjęcia.

Wojewoda Opolski

Monika Jurek

Wystąpienie pokontrolne zostało wydane w postaci elektronicznej i podpisane kwalifikowanym podpisem elektronicznym.

⁹ Dz. U. z 2018 r. poz. 2054.